

Datum: 15 oktober 2018

Waddenzee sleutel tot succes rosse grutto

De hoeveelheid voedsel in de Waddenzee bepaalt of rosse grutto's met succes op en neer kunnen vliegen naar hun broedgebied in Siberië. Tot die conclusie komen NIOZ-onderzoeker dr. Eldar Rakhimberdiev en collega's in het jongste nummer van het tijdschrift *Nature Communications*. Rakhimberdiev analyseerde de gegevens over de hoeveelheid wadpieren in de bodem van de Waddenzee in relatie tot de overlevingskansen van de rosse grutto's op hun trek naar de broedgebieden en terug. "Deze vogels moeten door het veranderende klimaat steeds vroeger in hun Siberië aankomen, om te profiteren van de piek in het aantal insecten. Of dat lukt of niet, dat blijkt in onze Waddenzee te worden bepaald", aldus Rakhimberdiev.

*Een rosse grutto zoekt naar wadpieren in de Waddenzee.
Foto: Jan van de Kam.*

Klimaatverandering gaat sneller in Siberië

De opwarming van het klimaat gaat in noordelijke streken sneller dan meer naar het zuiden. Als gevolg daarvan is de sneeuw in de afgelopen twintig jaar op het schiereiland Tajmyr gemiddeld vijftien dagen eerder gesmolten. Daardoor kwamen de insecten in die periode een kleine tien dagen eerder uit de grond.

Door het vervroegen van de insectenpiek zouden ook de rosse grutto's steeds eerder in het broedgebied moeten aankomen, willen ze kunnen profiteren van een optimale hoeveelheid voedsel voor hun kuikens. In de afgelopen twintig jaar hebben de vogels hun gemiddelde aankomst met gemiddeld vier dagen naar voren kunnen schuiven, zo blijkt uit de analyses van Rakhimberdiev.

Tussentankstation

Rosse grutto's overwinteren in West-Afrika. Eind april, begin mei arriveren de eerste vogels na een – doorgaans non-stop – vlucht van vijfduizend kilometer in de Waddenzee. Daar verdubbelen zij hun lichaamsgewicht door zich helemaal vol te eten met wadpieren. "Wat nu uit onze analyses blijkt, is dat de vogels op een gegeven moment gewoon móeten vertrekken, of ze nou wel of niet voldoende zijn opgevet", vertelt Rakhimberdiev. "De drang om op tijd in Siberië te arriveren is blijkbaar sterker dan de drang om in optimale conditie te vertrekken."

Rosse grutto's vliegen non-stop vijfduizend kilometer om te broeden in Siberië. Foto: Jan van de Kam

Meer wadpieren, betere overleving

Omdat de rosse grutto's hun vertrek uit de Waddenzee in het voorjaar blijkbaar niet zomaar uit willen stellen, bepaalt de hoeveelheid voedsel in de wadbodem het uiteindelijke succes van de vogels, zo laat Rakhimberdiev zien. "In de jaren dat er veel wadpieren in de bodem zitten, zijn de vogels beter in staat om de vetvoorraad voldoende aan te vullen. In die jaren zien we dus ook een betere overleving van de vogels op de vlucht van vijfduizend kilometer heen en terug naar Tajmyr. In de jaren met minder wadpieren zouden de vogels ervoor kunnen kiezen om iets meer tijd te nemen voor het opvetten. Maar omdat ze zo'n sterke drang hebben om te gaan broeden, vertrekken ze met een minder gevulde vetvoorraad en keren er dus ook minder vogels terug uit de broedgebieden."

Wadden cruciale schakel

"Dit onderzoek laat zien dat de problemen die vogels ondervinden door het veranderende klimaat in het Arctisch gebied op zijn minst voor een deel in de gematigde streken moeten worden opgelost", stelt NIOZ onderzoeksleider en hoogleraar trekvoegecologie Theunis Piersma van de Rijksuniversiteit Groningen. "Door gebruik te maken van heel basale gegevens die we in de laatste decennia stug zijn blijven verzamelen, hebben we nu kunnen laten zien dat de Waddenzee een cruciale schakel is voor vogels op weg tussen hun broed- en overwinteringsgebieden. Willen deze vogels de gevolgen van het veranderende klimaat in Siberië kunnen opvangen, dan zullen ze bij óns voldoende wadpieren uit de bodem moeten kunnen halen."

Financiering

Dit artikel komt voort uit METAWAD, een project over langlopend wadvogelonderzoek van het Waddenfonds dat twee jaar geleden werd beëindigd. De afronding van dit artikel kwam tot stand met hulp van een bijdrage van de Duitse overheid aan het Common Wadden Sea Secretariat (CWSS), Wilhelmshaven, Duitsland.

Artikel

Rakhimberdiev, E., Duijns, S., Karagicheva, J., Camphuysen, C.J., VRS Castricum, DeKinga, A., Dekker, R., Gavrilov, A., ten Horn, J., Jukema, J., Saveliev, A., Soloviev, M., Tibbitts, T.L., van Gils, J.A. & Piersma, T. (2018) *Fuelling conditions at staging sites can mitigate Arctic warming effects in a migratory bird.*

Nature Communication (2018), doi: 10.1038/s41467-018-06673-5

Het NIOZ Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee, met vestigingen op Texel en in Yerseke, is het nationale oceanografische instituut van Nederland. NIOZ is onderdeel van de institutenorganisatie van NWO, sinds 2016 in samenwerking met de Universiteit Utrecht.

www.nioz.nl - *Onze blauwe planeet beschermen en benutten begint bij begrijpen*